

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

Затверджено
на засіданні кафедри
фінансів, обліку і аудиту
прот. № 1 від 29.08.2025 р.

**ФІНАНСИ
ДОМОГОСПОДАРСТВ**
Силабус
2025/2026 навч. рр.

Галузь знань – 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність – 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Освітні програми – Управління фінансами, банківська справа та страхування
Освітній рівень – перший (бакалавр)
Цикл підготовки - професійний
Кількість кредитів ЄКТС – 3 (90 годин)
Семестр - 6
Сторінка курсу **MOODLE** –

Лектор курсу – Карачарова Катерина Анатоліївна (канд.економ.наук, доцент)

Профайл викладача – <https://kart.edu.ua/staff/karacharova-ka>

Контакти викладача (e-mail) – karacharova@kart.edu.ua

Адреса кафедри: м. Харків, майдан Фейєрбаха, 7, корпус 3, ауд. 515-516

Часта аудиторія проведення занять: згідно розкладу – <http://rasp.kart.edu.ua/>

Додаткові інформаційні матеріали: <http://lib.kart.edu.ua/>

Розвиток економіки в країні значною мірою залежить від того, наскільки розвинута та ефективно функціонує фінансова система, від ступеня економічної обґрунтованості прийнятих рішень, в тому числі в галузі фінансів, від рівня професійної підготовки фахівців, що здатні вирішувати актуальні проблеми у фінансовій сфері. В умовах глобалізації для країн відкриваються нові можливості для економічного піднесення їх економік шляхом збільшення експортно-імпортних операцій, зростання потоків грошових ресурсів у вигляді інвестицій, кредитування тощо. Одночасно глобалізаційні процеси є небезпечними, оскільки збільшують залежність національних економік від світової економічної кон'юнктури. Це підвищує роль фінансів як ефективного регулятора всіх аспектів економічного життя суспільства.

Дисципліна «Фінанси домогосподарств» посідає важливе місце серед навчальних предметів, які формують фахівця фінансового профілю. Потреба у кваліфікованих фахівцях у фінансовій сфері є очевидною як на макрорівні, так і на мікрорівні. Саме тому курс «Фінанси домогосподарств» є одним із системотворчих у процесі формування фінансиста, який має теоретичне, методичне і одночасно прикладне значення та орієнтоване на засвоєння слухачами бакалаврських програм сучасної фінансової системи на підставі нових концепцій та програм Уряду.

Курс має на меті сформувати та розвинути наступні компетентності студентів:

Заплановані загальні компетентності (ЗК)

- ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації із різних джерел.
- ЗК15. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК)

СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанс суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система, страхування та фондовий ринок).

СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення

СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Програмні результати навчання

ПР04. Знати механізм функціонування банківської системи.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фондові ринки, банківська система та страхування).

ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

Вивчення даної дисципліни формує у здобувачів освіти соціальні навички (soft skills): комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через метод проєктів), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод самопрезентації).

Чому ви маєте обрати цей курс?

Без фінансів неможливе функціонування держави і діяльність юридичних та фізичних осіб, оскільки саме вони забезпечують вартісний рух створеного у суспільстві валового внутрішнього продукту (ВВП), відображаючи досить складні відносини, що виникають при цьому. Головним їхнім призначенням є забезпечення кожної фізичної особи, кожного суб'єкта підприємництва, кожної державної структури, а отже і суспільства загалом, достатніми для здійснення їх діяльності грошовими коштами.

«Фінанси домогосподарств» як навчальна дисципліна дає студентам теоретичні та практичні знання з питань виходу держави з економічної кризи, дає пояснення щодо створення правової і нормативної основи нової господарської системи, забезпечення нормального функціонування економіки, оздоровлення фінансів, скорочення бюджетного дефіциту, підтримки підприємництва та малого бізнесу, а також підприємств залізничного транспорту.

Дана дисципліна є цікавою і необхідною також для студентів інших спеціальностей, оскільки економічна політика держави, ринкове регулювання всіх сфер економічного життя суспільства відбувається при активній участі кожного з нас. Тому знання основ організації фінансової системи та формування грошових коштів є корисним не лише в професійній діяльності, а й в повсякденному житті будь-якої людини.

Методи навчання

Цей курс займає важливе місце у навчальному процесі, оскільки дає методичні знання і практичне вміння. Він має зв'язок з такими дисциплінами, як «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Гроші і кредит» та ін.

Курс супроводжується текстовим навчальним матеріалом, презентаціями та груповими завданнями. При викладанні дисципліни для активізації навчального процесу на практичних заняттях передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як міні-лекції, кейс-технології, семінари-дискусії, ділові ігри та ситуаційні завдання. Проведення практичних занять із застосуванням методу аналізу конкретних ситуацій має відмінності від традиційних занять тим, що в його основі лежить аналіз ситуації з виявленням реальної соціальної проблеми, яка може не мати однозначного вирішення.

Для опанування матеріалу дисципліни, окрім лекційних, практичних, семінарських

занять, тобто аудиторної роботи, значну увагу слід приділити самостійній роботі студентів за такими видами: вивчення додаткової літератури; робота із законодавчими та нормативними матеріалами; робота у мережі Інтернет; підготовка до занять. В індивідуальних завданнях міститься перелік тематичних оглядів, які найбільш широко розкривають проблематику тем з дисципліни «Фінанси домогосподарств». Опрацювання тематичних оглядів, які обираються студентами самостійно, дозволить поглибити та розширити їхні знання у фінансовій сфері.

Теми курсу

Тема 1. Сутність та особливості фінансів домогосподарств як складової фінансової системи держави. Економічна сутність домогосподарств, домогосподарства як соціальноекономічний феномен. Фінанси домогосподарств – теоретичний базис, значення в економіці країни. Особливості фінансів домогосподарств, їх специфічні риси і сфера функціонування. Внутрішні та зовнішні фінансові відносини домогосподарств з ланками фінансової системи.

Тема 2. Доходи та фінансові ресурси домогосподарств. Джерела і форми доходів домогосподарств. Особливості формування, класифікація доходів домогосподарств. Грошові та натуральні доходи. Характеристика сукупних доходів та доходів, що залишаються у розпорядженні домогосподарств.

Тема 3. Державне регулювання доходів населення. Сутність, функції та необхідність державного регулювання доходів домогосподарств як складова фінансової політики держави. Інструментарій державного регулювання доходів населення. Методи державного регулювання, їх зміст. Форми державного регулювання на макро- та мікрорівні.

Тема 4. Оподаткування доходів домогосподарств. Домогосподарства як платник податків. Система оподаткування домогосподарств в Україні. Суб'єкти оподаткування. Прямі та непрямі податки домогосподарств. Обов'язкові платежі домогосподарств: податки і відрахування до державних соціальних фондів, комунальні та інші щомісячні платежі. Податки на споживання. Податки на майно. Податкові пільги.

Тема 5. Витрати домогосподарств. Витрати бюджету домогосподарств, їх класифікація. Внутрішні та зовнішні фактори, що впливають на обсяг і структуру витрат домогосподарств. Структура сукупних витрат. Класифікаційні ознаки витрат домогосподарств.

Тема 6. Заощадження домогосподарств. Етапи становлення теорії заощадження домогосподарств. Взаємозв'язок процесів споживання і заощадження. Мета і функції заощаджень домогосподарств. Мотиви та чинники, що визначають процес заощадження домогосподарств на сучасному етапі. Організовані та неорганізовані заощадження. Активні та пасивні заощадження домогосподарств. Характеристика, особливості, переваги і недоліки різних форм заощаджень домогосподарств.

Тема 7. Управління особистими фінансами домогосподарств. Особисті фінанси, їх розвиток в умовах ринку. Сутність, визначення управління фінансами домогосподарств. Основні завдання управління фінансами домогосподарств. Об'єкти суб'єкти управління фінансами домашніх господарств. Особисті доходи і витрати як важливий об'єкт управління в умовах ринку. Особливості і фактори, що визначають управління фінансами домогосподарств. Основні методи управління фінансами домогосподарств та їх характеристика. Бюджет домогосподарства.

Тема 8. Домогосподарства на фінансовому ринку. Роль домогосподарств на фінансовому ринку. Переваги і недоліки використання фінансових послуг фінансових установ для домашніх господарств. Інструменти фінансового ринку визначення особливості державного регулювання інвестиційної діяльності населення. Банківські послуги для населення.

Тема 9. Фінансова безпека домогосподарств у ринковій економіці. Сутність і складові фінансової безпеки домогосподарств. Мета і завдання фінансової безпеки домашнього господарства. Чинники впливу на фінансову безпеку домогосподарств. Загрози фінансової безпеці домогосподарств. Напрями забезпечення фінансової безпеки домогосподарств. Фінансова грамотність населення як важливий чинник фінансової безпеки домогосподарств.

Тема 10. Фінанси домогосподарств провідних країн світу. Основні особливості побудови та функціонування домогосподарств провідних країн світу. Загальні світові тенденції доходів та витрат домогосподарств. Особливості оподаткування домогосподарств, пенсійного забезпечення, заощаджень населення в країнах світу.

Ресурси курсу

Інформація про курс розміщена на сайті Університету <https://kart.edu.ua> включаючи навчальний план, лекційні матеріали, завдання та правила оцінювання курсу.

Додатковий матеріал та посилання на електронні ресурси доступні на сайті Університету у розділі «дистанційне навчання» поряд із питаннями, над якими необхідно поміркувати під час підготовки для обговорення в аудиторії.

- 1 <http://lib.kart.edu.ua/> (Ресурси бібліотеки УкрДУЗТ)
- 2 <http://portal.rada.gov.ua> (Офіційний портал Верховної Ради України);
- 3 <https://www.kmu.gov.ua> (Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України (КМУ));
- 4 <http://minfin.gov.ua> (Міністерство фінансів України);
- 5 <https://www.bank.gov.ua> (НБУ)

Найбільш складні аспекти курсу обговорюються на форумі [finance.ua](https://forum.finance.ua) <https://forum.finance.ua>
Необхідна підготовка повинна бути завершена до початку наступної лекції.

Сфера реалізації набутих знань і вмінь в майбутній професії

Знання та вміння, набуті при вивченні дисципліни «Фінанси домогосподарств» студенти зможуть застосувати, працюючи у державних установах, підприємствах різних форм власності й видів економічної діяльності. Вони можуть бути використані випускниками на посадах менеджерів у фінансових організаціях, фінансових консультантів, експертів, економістів, ризик-менеджерів, держслужбовців профільних установ.

Форми і методи оцінювання

При оцінюванні результатів навчання керуватися Положенням про контроль та оцінювання якості знань студентів в УкрДУЗТ

<https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/pologennya-pro-kontrol-ta-ocinuvannya-2015.pdf>

Методи контролю: виконання практичних завдань (усне і письмове опитування), поточний контроль, модульний контроль (тести), підсумкове тестування, залік.

Згідно з Положенням про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу використовується 100-бальна шкала оцінювання.

Максимальна кількість балів за модуль		
Поточний контроль	Модульний контроль (тести)	Сума балів за модуль
до 60	до 40	до 100
Поточний контроль		1 (2) семестр
Виконання практичних завдань (усне і письмове опитуване)		20
Виконання та захист самостійних робіт відповідно до варіанту		20
Тестові завдання за темами курсу		20
підсумок		60

Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав можливості брати участь у формах поточного контролю (не склав змістовий модуль), має право на його відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання за розпорядженням декана відповідно до встановленого терміну.

При заповненні екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A
ДОБРЕ – 4	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	Добре – в загальному правильна робота з певною кількістю помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	Задовільно - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Академічна доброчесність

Політика забезпечення дотримання учасниками освітнього процесу академічної доброчесності визначається Кодексом академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту <https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/06/kodex.pdf>.

Основні заходи запобігання та виявлення академічного плагіату визначаються Положенням про організацію освітнього процесу Українського державного університету залізничного транспорту https://kart.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/poloz_zap_plagiat.pdf

Інтеграція студентів із обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.